

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувача ступеня доктора філософії Тетяни БЛАЖЕНКО, 1987 року народження, громадянина України, освіта вища: закінчила у 2010 році закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за спеціальністю “Правознавство”, працює на посаді начальника юридичного відділу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, виконала акредитовану освітньо-наукову програму 081 Право.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.124, утворена наказом № 241 в. о. ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ від «26» березня 2025 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Алли ЗЕЛІСКО – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Рецензентів –	Руслани ГЕЙНЦ – кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ірини БАНАСЕВИЧ – кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Офіційних опонентів –	Юрія ЖОРНОКУЯ – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ; Наталії ЩЕРБАКОВОЇ – доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса.

на засіданні «13» травня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Тетяні БЛАЖЕНКО на підставі публічного захисту дисертації «Правовий статус незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Міністерства освіти і науки України м. Івано-Франківськ.

Науковий керівник: Олександр КОВАЛИШИН – кандидат юридичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри судочинства.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першим в Україні дослідженням з проблем правового становища незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві. До найбільш вагомих положень наукової новизни дисертації, що виносяться на захист, виділено такі:

вперше:

- обґрунтовано принципи участі незалежних членів наглядової ради (ради директорів) в корпоративному управлінні шляхом поділу їх на: 1) організаційні: а) принцип особистої участі; б) принцип незалежності; в) принцип колегіальності; г) принцип заборони суміщення посад; д) принцип часткової зайнятості; е) принцип строковості повноважень; є) принцип гендерної рівності; та 2) функціональні: а) принцип добросовісності; б) принцип професійності; в) принцип лояльності (принцип заборони конфлікту інтересів); г) принцип балансу публічних та приватних інтересів;

- здійснено комплексну класифікацію незалежних членів наглядової ради (ради директорів): 1) в залежності від організаційно-правової форми юридичної особи: а) незалежні члени наглядової ради (ради директорів) АТ; б) незалежні члени наглядової ради ТОВ; в) незалежні члени наглядової ради державного унітарного підприємства; г) незалежні члени наглядової ради державних установ (університетів, наукових установ, установ охорони здоров'я тощо); 2) за формою власності: а) незалежні члени наглядової ради (ради директорів) АТ, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі; б) незалежні члени наглядової ради (ради директорів) інших АТ; 3) за обсягом повноважень всередині ради директорів АТ: а) провідний незалежний член ради директорів; б) незалежні члени ради директорів;

- обґрунтовано необхідність закріплення принципу гендерної рівності в корпоративному управлінні, зміст якого полягає в забезпеченні паритетної участі жінок та чоловіків в органах корпоративного управління АТ, створенні рівних умов для реалізації прав та виконання обов'язків в корпоративному управлінні незалежно від статі з метою уникнення гендерного дисбалансу;

- аргументовано правило ділового рішення як підставу звільнення від цивільно-правової відповідальності незалежного члена наглядової ради (ради директорів) за дії, вчинені в умовах виправданого ризику;

удосконалено:

- періодизацію правового регулювання інституту незалежного члена наглядової ради (ради директорів) шляхом виділення таких етапів: 2003-2008 рр. – закріплення на рівні актів рекомендаційного характеру; поодинокі застосування в корпоративному управлінні; 2) 2008-2015 рр. – запровадження посади незалежного члена наглядової ради (ради директорів) в радах банків та типових положеннях ПАТ; 3) 2015-2022 рр. – закріплення на рівні загальнообов'язкових нормативно-правових актів; визначення переліку критеріїв незалежності незалежного члена наглядової ради (ради директорів); закріплення їх обов'язковості для державних АТ; 4) 2022 р. - по сьогодні – подальше утвердження інституту незалежного члена наглядової ради (ради директорів) в практиці корпоративного управління АТ;

- дефініцію незалежного члена наглядової ради (ради директорів) – це фізична особа, яка відповідає критеріям незалежності, встановлених законом та

актами локальної правотворчості, володіє фаховими знаннями та досвідом у сфері діяльності товариства та обрана членом наглядової ради (ради директорів) товариства;

- процедуру обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) наглядової ради (ради директорів) шляхом обґрунтування необхідності: 1) доповнення критеріїв незалежності у відповідності з *acquis* ЄС; 2) висування кандидатур на посаду незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) безпосередньо наглядовою радою (радою директорів); 3) обрання незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) загальними зборами;

- концепцію корпоративних можливостей як заборони посадовим особам АТ використання у власних інтересах сукупності ділових зв'язків, майнових та немайнових прав товариства, його ділових можливостей та пропозицій товариству;

- поняття «незалежності» члена (невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) – це здатність до об'єктивної оцінки діяльності АТ та прийняття неупереджених, самостійних рішень в корпоративному управлінні, спрямованих на досягнення балансу інтересів заінтересованих осіб;

- критерії незалежності члена наглядової ради (ради директорів) шляхом виділення таких, як: 1) ступінь споріднення; 2) неможливість участі в аудиторській фірмі, що надавала аудиторські послуги товариству; 3) неперебування на посаді директора іншого товариства, в якому посадові особи АТ є членами наглядової ради (ради директорів);

- тезу про необхідність створення профільної саморегульованої організації незалежних членів наглядової ради (ради директорів), яка визначатиме стандарти їх поведінки, процедуру обрання тощо;

дістали подальшого розвитку:

- засада балансу публічних та приватних інтересів у корпоративному управлінні шляхом розширення змісту публічних інтересів, а саме: сукупності інтересів держави, суб'єктів місцевого самоврядування, суспільства та приватних інтересів – тобто інтересів акціонерного товариства, його акціонерів (засновників), працівників;

- гарантії діяльності незалежних членів наглядової ради (ради директорів) шляхом обґрунтування доцільності обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності незалежних членів (незалежних невиконавчих директорів) для АТ приватної форми власності;

- теоретичні положення стосовно процедури припинення повноважень члена наглядової ради шляхом виділення спеціального порядку, який на відміну від загального застосовується лише до незалежних членів наглядової ради (ради директорів) та реалізується не загальними зборами акціонерів АТ, а за рішенням суду на підставі позову акціонера.

Дисертація складається із переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які включають у собі вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг роботи становить 201 сторінку, з яких основний текст – 223 сторінки, список використаних джерел (265 найменувань) – 28 сторінки, додатки – 3 сторінки.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 №44 (зі змінами).

Результати дисертації відображено у 10 наукових публікаціях, з яких 5 наукових статей у фахових виданнях України категорії Б, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 №44 (зі змінами):

1. Блаженко Т. Принципи участі незалежного члена наглядової ради в корпоративному управлінні. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. №66. 2024. С. 2.1-2.10.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.66.2.1-2.10>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8682/8807>

2. Блаженко Т. Поняття та роль незалежного директора (незалежного невиконавчого директора) в корпоративному управлінні. Аналітично-порівняльне правознавство. №1. 2025. С. 135-139.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.21>

URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/23.pdf>

3. Блаженко Т.В. Порядок обрання незалежного директора (незалежного невиконавчого директора) в акціонерному товаристві. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. №67. 2025. С. 2.1.-2.9.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.67.2.1-2.9>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8902/8919>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Алла ЗЕЛІСКО – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

2. Руслана ГЕЙНЦ – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

3. Ірина БАНАСЕВИЧ – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

4. Юрій ЖОРНОКУЙ – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

5. Наталія Щербакова – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 20 051.124 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ присуджує Тетяні БЛАЖЕНКО ступінь доктора філософії (PhD) з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Алла ЗЕЛІСКО